

**Tjänstesektorn är
en integrationsmotor**

almeGa

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Initiativ för att vända utvecklingen i de särskilt utsatta områdena.....	5
Utrikes födda i arbete.....	8
Sysselsättningsutvecklingen för inrikes och utrikes födda 2014 – 2018.....	9
Sysselsättningen i de särskilt utsatta områdena.....	11
Varför är sysselsättningen lägre för utrikes födda kvinnor än män?.....	13
Analys: Tjänstesektorn är arbetsmarknadens integrationsmotor	18
Policyrekommendationer: Återstarta tjänstesektorn och förbättra jobbintegrationen.....	20
1. Företagen måste kunna återanställa och nyanställa	21
2. Kompetensförsörjning för en växande tjänstesektor	22
3. Återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken.....	23
4. Ökade ekonomiska drivkrafter för arbete	24
5. Skärp kraven i och kontrollen av de arbetsmarknadspolitiska regelverken	26
Avslutning	27
Bilagor	28
Bilaga 1: De vanligaste yrkena bland män i utsatta områden.....	28
Bilaga 2: De vanligaste yrkena bland kvinnor i utsatta områden	31
Bilaga 3: De vanligaste yrkena bland nyanlända män i utsatta områden.....	33
Bilaga 4: De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor i utsatta områden	35

Sammanfattning

CORONAKRISEN HAR MEDFÖRT att en dryg 10-årig period av jobbtillväxt brutits och vänt tvärt nedåt. Den kris vi går igenom står i skarp kontrast till de gångna årens ökning av sysselsättningen. Den nya yrkesstatistik från SCB som Almega ställt samman visar att sysselsättningsgraden ökade med 3 procent mellan åren 2014 - 2018 för alla i åldrarna 20-64 år. Samma period ökade sysselsättningsgraden med 8,7 procent för utrikes födda. Bland nyanlända som bott i Sverige under högst fem år ökade sysselsättningsgraden med 17 procent. Även om 2010-talet var ett årtionde med stora integrationsproblem kunde alltså jobbintegrationen förbättras något om än från väldigt låga nivåer.

Integrationsdebatten fokuserar i hög utsträckning på utanförskapet i de särskilt utsatta bostadsområdena. Brottsligheten, som är det främsta problemet, har nu till och med fått rikspolischefen att uppmana alla goda samhällskrafter att bidra för att stoppa den pågående våldsutvecklingen. En ökad arbetslöshet i dessa områden riskerar att förvärra situationen ytterligare och öka de kriminella gängens rekryteringskraft. Läget är akut.

Ska vi lyckas med integrationen, är det avgörande att sysselsättningen i de särskilt utsatta områdena vänder uppåt igen. I den här rapporten presenterar Almega en yrkeskartläggning över vad de boende i Sveriges 23 särskilt utsatta områden arbetade med åren 2014–2018. Hittills har alltför få slutsatser dragits av kunskapen om vilka yrken och branscher det är som bryter invandrares arbetslöshet och utanförskap. Vi menar att integrationspolitiken måste prioritera villkoren för de yrken och de företag som skapar jobb åt nyanlända och utrikes födda.

Sammanställningen visar att arbete i tjänstesektorn dominerar arbetsmarknaden fullständigt. Nästan alla sysselsatta nyanlända kvinnor jobbar med personalintensiva servicetjänster. Vanligast är lokalvårdare följt av vårdbiträde, personlig assistent, barnskötare och restaurangbiträde. Serviceyrken i tjänstesektorn dominerar också bland nyanlända män. Vanligast är restaurangbiträde följt av lokalvårdare, lagerarbetare, föraryrken och vårdbiträde. Cirka 20 procent av de sysselsatta nyanlända männen jobbar med bygg och hantverk eller i industrin. Andelen har ökat något de senaste åren.

2014–2018 ökade sysselsättningen bland nyanlända män i de särskilt utsatta områdena från 46,2 till 57,9 procent. Samtidigt hade endast 31,5 procent av nyanlända kvinnor arbete 2018. En ökning med bara 6,4 procentenheter sedan 2014. Det växande sysselsättningsgapet mellan nyanlända män

och kvinnor försvårar integrationen. Trots att nyanlända kvinnor i regel jobbar i vanliga bristyrken är arbetslösheten i gruppen nästan 70 procent.

När det så entydigt är service- och tjänstesektorn som bryter utanförskapet bland de nyanlända, måste detta vara vägledande för reformer på integrationsområdet. Almega föreslår flera reformer i rapporten.

Ska vi lyckas med integrationen, är det avgörande att sysselsättningen i de särskilt utsatta områdena vänder uppåt igen.

Sammanställningen visar att arbete i tjänstesektorn dominerar arbetsmarknaden fullständigt.

1. Sänk arbetsgivaravgifterna med tre procent. Sluta straffbeskatta arbete och möjliggör för företag att växa genom att nyanställa. Dessutom måste etableringsjobben för nyanlända och långtidsarbetslösa införas snarast.

2. Återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Nya arbetslösa måste direkt matchas till nytt arbete eller utbildas till bristyrken.

3. Inför ett kompetensavdrag så att företagen motiveras att investera i medarbetarnas kompetensutveckling. Kompetensavdraget gör att fler med för kort utbildning kan vidareutbilda sig till bristyrken och inte fastna i ingångsyirken.

4. Öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete. Det måste löna sig mer att arbeta än att få olika former av bidrag. Ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet måste trappas ned ju längre tid som arbetslösheten fortsätter.

5. Skärp kraven i de arbetsmarknadspolitiska regelverken. Det behövs en striktare bedömning av vad som är lämpliga arbeten att söka för arbetslösa. Kontrollen att arbetslösa följer de arbetsmarknadspolitiska regelverken måste förbättras och fler sanktioner delas ut när arbetsökandet missköts.

Coronakrisen riskerar att leda till att integrationen på arbetsmarknaden för nyanlända och utrikes födda backar många år bakåt i tiden. Därför är det mer angeläget än någonsin att skapa fler jobb-möjligheter i de branscher och yrken som vi vet bryter utanförskapet bland utrikes födda. Riskerna är annars att det redan alltför stora utanförskapet, med hög arbetslöshet, förvärras ytterligare.

Inledning

MED CORONAKRISEN HAR både arbetslösheten och utanförskapet i de särskilt utsatta områdena på mycket kort tid ökat. Antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen som är födda utanför Europa har ökat med 20 procent på ett år och var cirka 200 000 i augusti 2020. Tjänstesektorn är särskilt hårt drabbad av krisen och det har lett till den ökande arbetslösheten bland utrikes födda. Den här rapporten svarar på frågan vad som krävs för att sysselsättningen återigen ska öka bland utrikes födda.

Baserad på ny yrkesstatistik från SCB har vi kartlagt vad de boende och nyanlända i särskilt utsatta områden jobbar med och inom vilka branscher. Kunskapen om vilka jobb som är vanligast för nyanlända och utrikes födda är central om sysselsättningen ska kunna öka. Almegas rapport är ovanlig eftersom de flesta studier om integrationen på arbetsmarknaden fokuserar på individernas förutsättningar för arbete eller vilka politiska insatser som främjar integrationen.

Coronakrisen står i skarp kontrast till utvecklingen på arbetsmarknaden de senaste 10 åren. Efter finanskrisen 2008-2009 har sysselsättningen för nyanlända och utrikes födda under en 10-årsperiod ökat stadigt. Coronakrisen har lett till ökad arbetslöshet. Samtidigt har Sverige i grunden stora problem med kompetensförsörjningen.

Sverige måste höja ambitionerna i integrations- och arbetsmarknadspolitiken om kompetenskrisen ska få en lösning. Lösningar som har prövats men misslyckats måste ersättas av nya reformer som utgår från behoven och möjligheterna i de branscher och företag som anställer utrikes födda och nyanlända. Kompetenskrisen måste lösas och integrationspolitiken förbättras.

Rapporten har författats av Per Hammar, näringspolitisk expert på Almega.

Sverige måste höja ambitionerna i integrations- och arbetsmarknadspolitiken om kompetenskrisen ska få en lösning.

Andreas Åström
Näringspolitisk chef

Initiativ för att vända utvecklingen i de särskilt utsatta områdena

DEN POLITISKA DEBATTEN är intensiv om samhällsutvecklingen i de särskilt utsatta områdena. I fokus står både brottsligheten, arbetslösheten och det sociala utanförskapet.

Polisens Nationella operativa avdelning Noa har vid tre tillfällen kartlagt de utsatta områdena i Sverige. I den senaste från juni 2019 beskrev Noa att det finns 22 särskilt utsatta områden i Sverige där kriminaliteten är så utbredd att parallella rättsstrukturer har ett avgörande inflytande över lokalsamhället. Det betyder bland annat att det finns en obenägenhet att delta i rättsprocesser, att ställa upp och vittna etc.¹ Ytterligare 38 områden klassificeras av Polisen som riskområden eller utsatta områden. Totalt har alltså 60 områden i Sverige allvarlig kriminell påverkan i lokalsamhället.

Polisen ansåg för ett år sedan att utvecklingen trots allt går i positiv riktning. I viss utsträckning ökar benägenheten bland boende att samarbeta med Polisen. Polisen kopplade det till deras ökade närvaro i de utsatta områdena som de menar är en av framgångsfaktorerna för att kunna vända utvecklingen.

Polisens beskrivningar av brottsligheten i de särskilt utsatta områdena har varit betydligt mer negativ under 2020. Mats Löfving, chef på Noa, sa i augusti 2020 att grundproblemet är att det idag finns 5 000 gängmedlemmar som är beredda att skjuta andra.² Några dagar senare skrev rikspolischefen Anders Thornberg att våldsutvecklingen i de särskilt utsatta områdena är synnerligen allvarlig och att hela samhället måste sätta ned foten för att bryta utvecklingen.³

I den här rapporten talar vi om 23 särskilt utsatta områden eftersom vi utgår från den lägesbild som Polisen gjorde 2017. Genom att ta med 23 områden inkluderar vi ett område som Polisen 2019

Polisens beskrivningar av brottsligheten i de särskilt utsatta områdena har varit betydligt mera negativ under 2020.

inte längre bedömer som särskilt utsatt, Gårdsten i Göteborg. Orsaken till att vi inkluderar Gårdsten är att vi inte vill exkludera den positiva utveckling som skett där. Genom att ta med Gårdsten ges den mest rättvisande bilden av jobbintegrationen i de särskilt utsatta områdena.

De 23 områdena är Alby, Fittja och Hallunda/Norsborg i Botkyrka, Bergsjön, Biskopsgården, Gårdsten, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och Tynnered i

Göteborg, Seved, Nydala/Hermosdal/Lindängen och Rosengård i Malmö, Husby, Rinkeby/Tensta i Stockholm och Ronna/Geneta/Lina i Södertälje. Utöver storstadsområdena finns följande särskilt utsatta områden: Araby i Växjö, Skäggetorp i Linköping, Gottsunda i Uppsala, Hässleholmen/Hulta och Norrby i Borås, Karlslund i Landskrona samt Vivalla i Örebro.

1 Kriminell påverkan i lokalsamhället - En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden. Nationella operativa avdelningen. Underrättelsenheten 20190603.

2 <https://www.svd.se/vi-har-5000-i-kriminella-natverk-i-utsatta-omraden>

3 <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2020/augusti/valdsutvecklingen-ar-synnerligen-allvarlig/>

I maj 2020 redovisades ett större forskningsprojekt från Malmö högskola *Att vända utvecklingen – från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. Forskarna lyfte i likhet med Polisen fram hur viktig den lokala polisinärvaron är. Kommun- och områdespoliser är nyckelaktörer för att arbeta gränssättande och relationsskapande. Satsningar måste verkligen bli av och behöver förstärkas. Med anledning av coronakrisen påtalade forskarna hur centralt det är att satsningen på utsatta områden under den ekonomiska återhämtningen från coronakrisen får fortsätta. Det motsatta alternativet, ett ökat ekonomiskt utanförskap riskerar leda till att kriminaliteten ökar.

Ett av de mer framträdande lokala politiska initiativen för att motverka utanförskapet i de särskilt utsatta områdena är Göteborgs stads plan från hösten 2019 att det inte ska finnas några särskilt utsatta områden i Göteborg 2025.⁴ Den kommunala bolagskoncernen Framtiden ska med hjälp av superförvaltning av bostadsbeståndet i flera kommunala bostadsbolag vända utvecklingen i Göteborgs sju särskilt utsatta områden. Det ska ske genom allt från trygghetssäkring av bostadsbeståndet till att inrättandet av sociala investeringsfonder för barn och ungdomar.

I Stockholm har den lokala politiska majoriteten ett likartat mål att de två särskilt utsatta områdena Rinkeby/Tensta och Husby 2025 inte längre ska vara särskilt utsatta områden. Tillsammans med Polisen har Stockholms stad bland annat tecknat ett samverkansavtal med olika insatser för att vända utvecklingen i stadsdelarna.

Även inrikesminister Mikael Damberg har vid Bostadsdagen i Göteborg i februari i år uttalat att det går att få bort samtliga av landets särskilt utsatta områden från Polisens lista till 2025. I sitt uttalande vid en paneldebatt deklarerade inrikesministern för sin del att han såg de ständigt närvarande fastighetsägarna som en nyckel till framgång.⁵

Liberalerna och dåvarande Folkpartiet presenterade under riksdagsledamoten Mauricio Rojas åren 2005 – 2008 en kartläggning över utsatta bostadsområden i Sverige den så kallade *Utanförskapets karta*. I de kartläggningarna klassificerades som flest 156 bostadsområden som utsatta. Liberalernas nya partiledare Nyamkos Sabuni återupptog arbetssättet 2019 och satte upp målet att 2030 ska det inte längre finnas några utsatta områden i Sverige.⁶

Även om det tas en del politiska initiativ nationellt och lokalt för att vända utvecklingen i de utsatta områdena i Sverige går det idag inte att säga att vi nått en vändpunkt där utvecklingen med säkerhet

Även om det tas en del politiska initiativ nationellt och lokalt för att vända utvecklingen i de utsatta områdena i Sverige går det idag inte att säga att vi nått en vändpunkt där utvecklingen med säkerhet går åt rätt håll.

4 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/11-miljarder-ska-fa-bort-goteborgs-sarskilt-utsatta-omraden-vi-behover-djarva-mal/>

5 <https://www.fastighetsvarlden.se/notiser/mikael-damberg-gar-att-ta-bort-sarskilt-utsatta-omraden-till-2025/>

6 <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/aweVyE/de-utsatta-omradena-ska-vara-borta-2030>

går åt rätt håll. Först med en ännu starkare lokal närvaro från Polisen i de utsatta förorterna skapas förutsättningar för att vända utvecklingen och öka medborgarnas trygghet.

I en nyligen presenterad rapport, *De lokala ordningsvakterna: för en trygg framtid i varje kommun*, kan Säkerhetsföretagen visa att med hjälp av lokalt anlitade ordningsvakter från auktoriserade bevak-

Ytterligare utanförskap och segregation i dessa områden kan bara motverkas med hjälp av ökad sysselsättning i de branscher som vi vet är bäst på jobbintegrationen det vill säga privata tjänstesektorn.

ningsföretag så kan brottsligheten på offentliga platser minska. Fler kommuner borde därför, som komplement till Polisen, anlita ordningsvakter att bevaka kritiska platser i utsatta områden för att öka tryggheten för medborgare och lokala företag.⁷

En tydlig trend är också att ökat fokus hamnar på fastighets- och bostadsföretagens nyckelroll för att skapa trygghet och säkerhet i fastigheter och bostadsområden. Bland de privata fastighetsföretag som har bostäder i utsatta områden är detta inga nyheter utan de har under lång tid med olika medel bidragit till att försöka förstärka tryggheten i bostadsområdena.

Otryggheten, kriminaliteten och den sociala utsattheten fortsätter att definiera de särskilt utsatta områdena. Med Polisens arbete i spetsen läggs nu grunden för att långsiktigt vända trenden i de utsatta områdena. Men alla samhällsaktörer kan bidra på olika sätt för att bidra till en mera positiv utveckling.

Avgörande för om utvecklingen i de här områdena ska kunna vändas är också att arbetslösheten minskar och att ännu fler av de boende i de särskilt utsatta områdena går från bidragsberoende till arbete eller företagande. Med coronakrisen bryts trenden med den stadigt minskande arbetslösheten. De kortsiktiga åtgärderna för att mildra effekterna av coronakrisen och de långsiktiga insatserna för att stärka villkoren för tjänstesektorn kommer vara avgörande för att vända utvecklingen i de utsatta områdena.

Almegas slutsats är att återhämtningen på arbetsmarknaden efter coronakrisen måste ledas av den privata tjänstesektorn. Som vi ska se i den här rapporten dominerar den privata tjänstesektorn arbetsmarknaden för de boende i särskilt utsatta områden. Ytterligare utanförskap och segregation i dessa områden kan bara motverkas med hjälp av ökad sysselsättning i de branscher som vi vet är bäst på jobbintegrationen det vill säga privata tjänstesektorn. Hur det ska gå till ska vi fokusera på i det följande.

7 De lokala ordningsvakterna: för en trygg framtid i varje kommun. Sten Storgärde. Säkerhetsföretagen juni 2020.

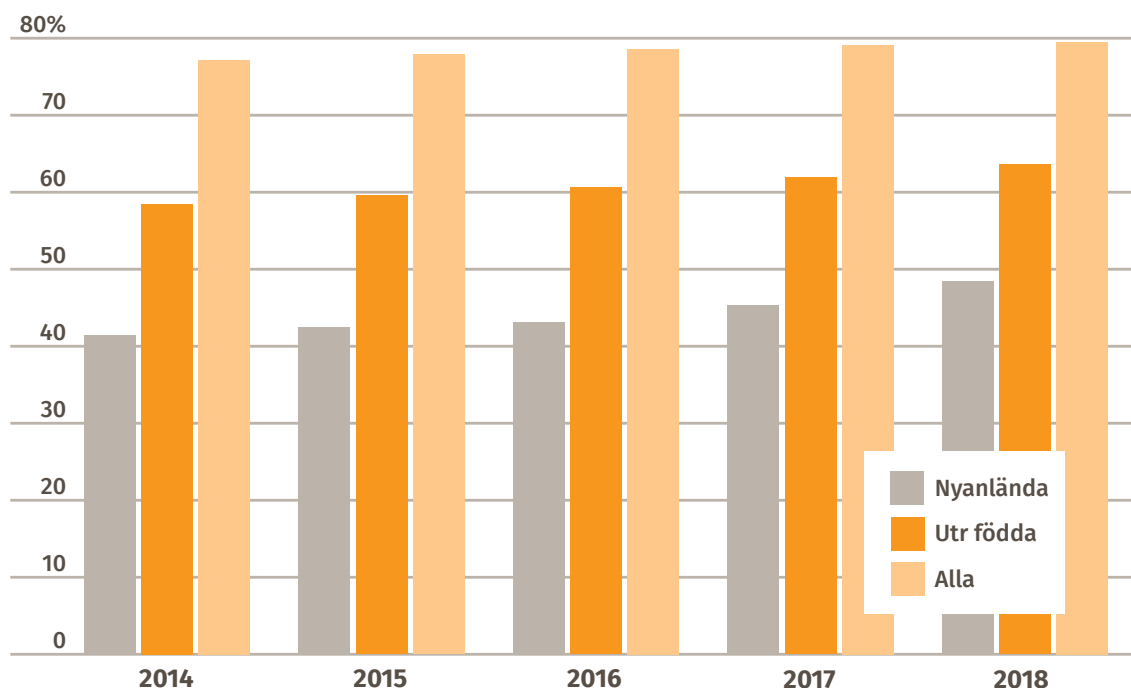
Utrikes födda i arbete

SEDAN ÅR 2000 har över en miljon människor invandrat till Sverige. Huvuddelen av dem har varit asylinvandrare - flyktingar eller anhöriga. I förhållande till befolkningen har Sverige tagit emot flest asylinvandrare i EU. Invandringen har föryngrat den svenska befolkningen men också skapat stora utmaningar. Integrationsproblemen handlar främst om att för få utrikes födda får ett yrkesarbete och en egen försörjning.

En av de största utmaningarna är att Sverige har det största sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda i hela Europa. Skillnaderna är särskilt stora för flyktinggrupper som kommit från delar av Afrika och delar av Asien.

Under åren 2014 – 2018 ökade sysselsättningen med 2,3 procentenheter för befolkningen som helhet i åldrarna 20 – 64 år. Ökningen var större både bland de utrikes födda, 5,1 procentenheter och bland de nyanlända som bott i Sverige i högst fem år, 7 procentenheter. Sysselsättningsgapet minskade därmed både mellan utrikes födda respektive nyanlända och alla i arbetskraften med några procentenheter.

Andel sysselsatta män och kvinnor 20-64 år

Anm: Med nyanlända menas personer som varit här i högst fem år.⁸

Källa: SCB Yrkesregistret

Drygt ett år senare bröt coronakrisen ut och sedan i mars 2020 har sysselsättningen minskat. Det andra kvartalet 2020 minskade sysselsättningen i privat tjänstesektor med 3,1 procent eller 74 200 personer jämfört med andra kvartalet 2019. Arbetslösheten har ökat snabbt även bland utrikes födda

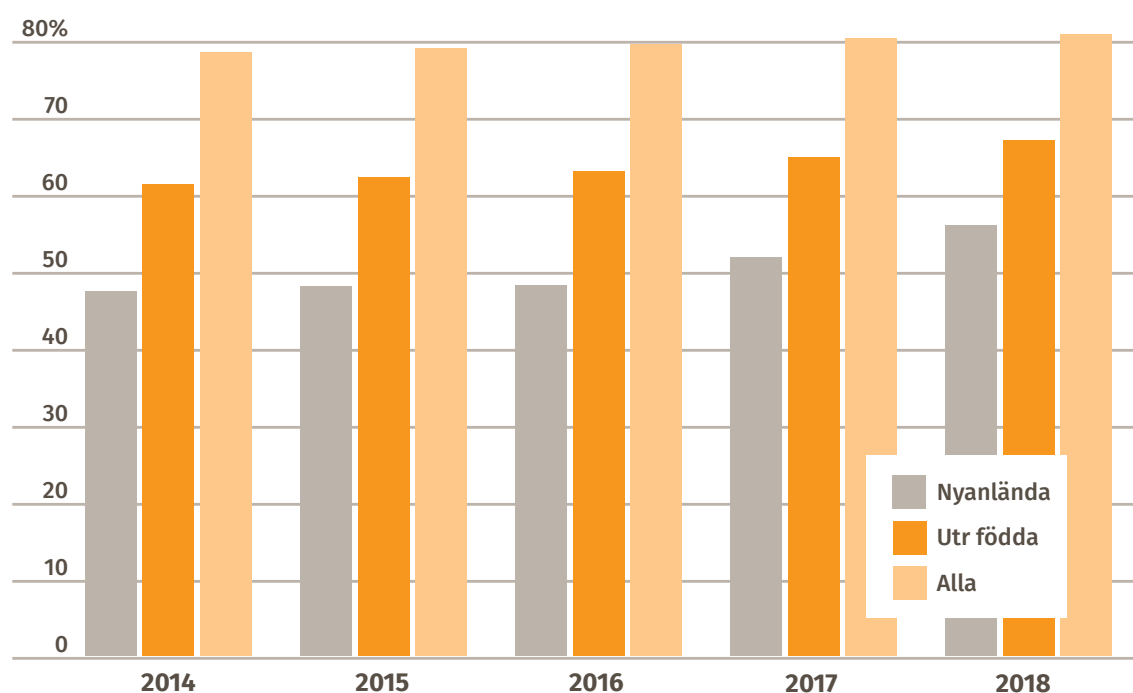
8 I den specialbeställda statistik som SCB tagit fram åt Almega definieras nyanländ som person som varit här i högst fem år. Definitionen används genomgående i hela den här rapporten.

under första halvåret 2020. I augusti var 199 000 personer födda utanför Europa inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Det var 33 000 fler än i augusti 2019. Den privata tjänstesektorn står för lejonparten av ingångsjobben för såväl unga som utrikes födda.⁹

Sysselsättningsutvecklingen för inrikes och utrikes födda 2014 – 2018

Bland samtliga män i åldrarna 20-64 år har sysselsättningen ökat med 2,3 procentenheter under åren 2014–2018. Skillnaden mellan utrikes födda och samtliga män har minskat. För alla utrikes födda män är ökningen av sysselsättningen 5,7 procentenheter. Ytterligare 8,6 procentenheter av de nyanlända männen har gått från arbetslöshet till arbete.

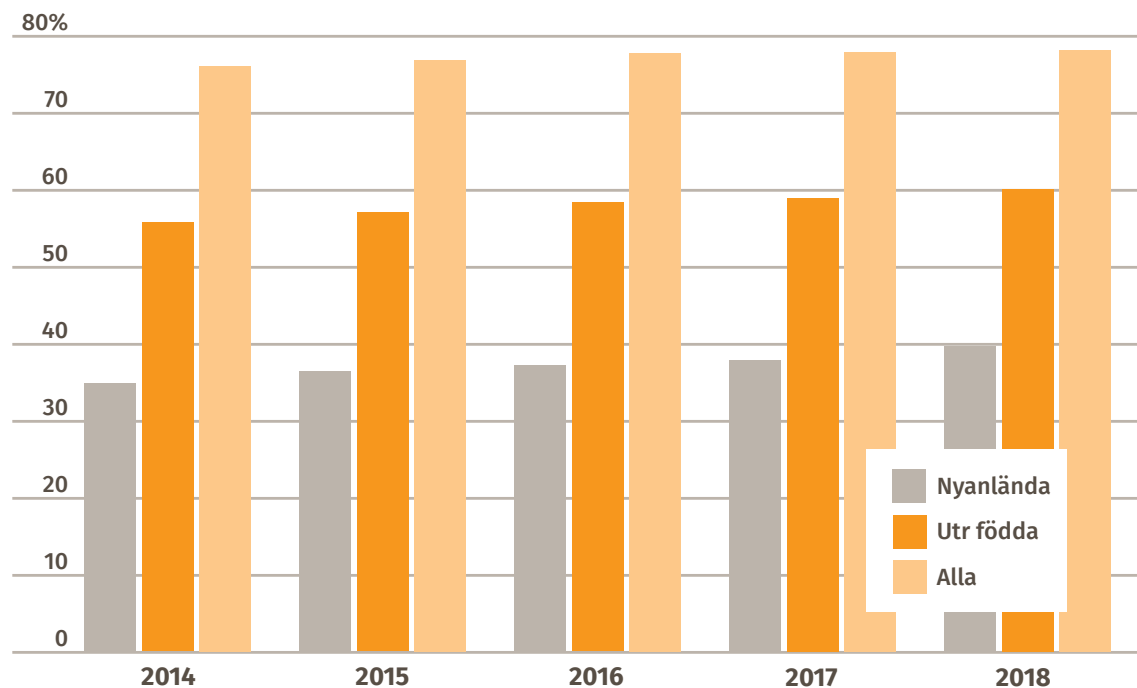
Andel sysselsatta män 20-64 år

Källa: SCB Yrkesregistret

Helt uppenbart ha de nyanlända och utrikes födda männen har dragit nytta av högkonjunkturen 2014–2018. Bara mellan åren 2017 och 2018 ökade sysselsättningsgraden för nyanlända män med över fyra procentenheter.

Andel sysselsatta kvinnor 20-64 år

Källa: SCB Yrkesregistret

Bland samtliga kvinnor har sysselsättningen ökat med 2,1 procentenheter.

I gruppen nyanlända och utrikes födda kvinnor har sysselsättningen ökat med närmare fem procentenheter åren 2014 – 2018. Som helhet har sysselsättningsgapet mellan utrikes födda kvinnor och alla kvinnor således minskat. Men ökningen har alltså varit något mindre för kvinnorna än vad den har varit bland männen. Skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan nyanlända och utrikes födda kvinnor och män har därmed ökat.

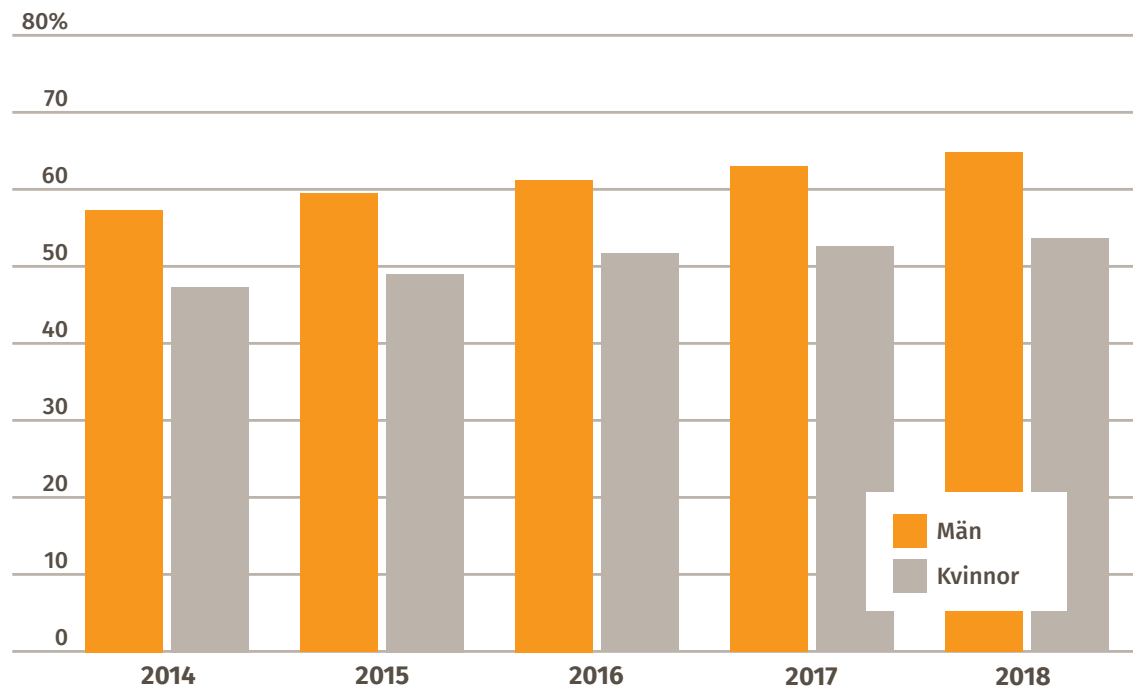
Hur kommer det sig att sysselsättningsökningen varit större bland män än kvinnor? Varför har nyanlända och utrikes födda kvinnor inte fått jobb i samma utsträckning som männen?

Vi återkommer till frågan på sidan 13.

Sysselsättningen i de särskilt utsatta områdena

Under femårsperioden ökade befolkningen i åldrarna 20 – 64 år i de särskilt utsatta områdena marginellt från 155 551 till 157 997 personer. Sysselsättningsgraden bland samtliga boende ökade med 7 procentenheter från 52,6 till 59,6 procent. Under femårsperioden har sysselsättningen för män i särskilt utsatta områden i absoluta tal ökat från 46 251 till 53 597. 35 500 kvinnor arbetade 2014 och 2018 arbetade 40 500.

Sysselsättningsgrad alla i särskilt utsatt områden 2014-2018

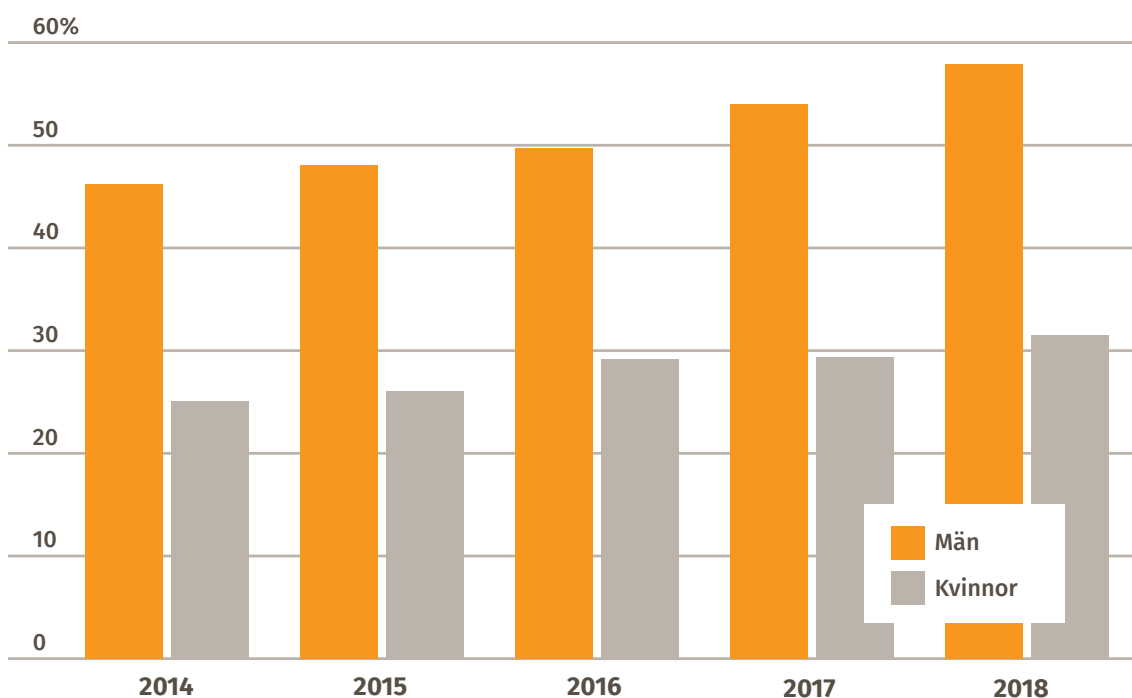

Källa: SCB Yrkesregistret

Ökningen var något större för män än för kvinnor. 64,9 procent av männen och 53,7 procent av kvinnorna var sysselsatta 2018.

För gruppen nyanlända i de särskilt utsatta områdena som bott i Sverige i upp till fem år ökade sysselsättningsgraden med nästan 10 procentenheter från i genomsnitt 36,3 procent 2014 till 46,1 procent 2018. För männen var ökningen 11,7 procentenheter upp till 57,9 procent och för kvinnorna 6,4 procentenheter till 51,5 procent. På fem år har sysselsättningen ökat med 2 500 nyanlända män och uppgick 2018 till 10 800. 800 fler nyanlända kvinnor hade arbete 2019 i jämförelse med 2014. Totalt 4 800 nyanlända kvinnor hade arbete 2018.

Sysselsättningsgrad bland nyanlända i särskilt utsatta områden 2014-2018

Källa: SCB Yrkesregistret

För de nyanlända männen i de särskilt utsatta områdena har sysselsättningsutvecklingen under perioden varit särskilt stark. För kvinnorna har sysselsättningen också ökat. Men ökningen har bara varit drygt hälften så stor som för de nyanlända männen. Dessutom sker ökningen för kvinnorna från låga nivåer.

I riket som helhet hade knappt 40 procent av nyanlända kvinnor arbete 2018 medan motsvarande endast 31,5 procent av kvinnorna i särskilt utsatta områden arbetar. Det är anmärkningsvärt att det skiljer åtta procentenheter i sysselsättningsgrad mellan nyanlända kvinnor i särskilt utsatta områden och landet som helhet.

För nyanlända män är det uppenbart ingen nackdel att bo i ett särskilt utsatt område när det kommer till chansen att få arbete. Två procentenheter högre andel av de nyanlända männen i ett särskilt utsatt område har arbete i jämförelse med alla nyanlända män i Sverige. Detta visar att nyanlända män kan dra nytta av att de bor i anslutning till städer med starka arbetsmarknader.

Situationen är den omvända för nyanlända kvinnor. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan nyanlända män och kvinnor har ökat under perioden 2014 – 2018. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor i de särskilt utsatta områdena har vuxit från 21 till 26 procentenheter.

I de särskilt utsatta områdena är skillnaderna i sysselsättningen mellan män och kvinnor ännu högre än i Sverige generellt. Sysselsättningsgapet mellan nyanlända män och kvinnor har ökat rejält under femårsperioden fram till 2018.

Varför är sysselsättningen lägre för utrikes födda kvinnor än män?

Varför har inte de nyanlända kvinnorna, på samma sätt som de nyanlända männen, dragit nytta av högkonjunkturen åren 2014-2018? Den höga arbetslösheten bland nyanlända och utrikes födda kvinnor har varit föremål för olika studier de senaste åren. Arbetsförmedlingen har fått ett flertal regeringsuppdrag att analysera problematiken liksom andra myndigheter och forskningsinstitutioner såsom Statskontoret och IFAU.¹⁰

I en europeisk jämförelse står en större andel av de utrikes födda kvinnorna till arbetsmarknadens förfogande och deltar i Arbetsförmedlingens program i Sverige än i andra länder. Dock är det fortfarande en betydligt lägre andel av de utrikes födda kvinnorna än männen som tillhör arbetskraften i Sverige. 2017 stod 27 procent av de utrikes födda kvinnorna utanför arbetskraften medan bara 16 procent av de utrikes födda männen gjorde det.¹¹ En bidragande orsak till skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan män och kvinnor är att förhållandevis många utrikes födda kvinnor i Sverige faktiskt tillhör arbetskraften.

Joakim Ruist kunde 2018 i en ESO-rapport visa att det tar längre tid för utrikes födda kvinnor än för männen att etablera sig på arbetsmarknaden.¹² Över tiden minskar skillnaderna mellan män och kvinnor. En orsak till skillnaderna är att flyktingarna kommer från länder där kvinnor yrkesarbetar i lägre utsträckning än männen.

Andra orsaker till skillnaderna som ofta lyfts fram är att kvinnor har mindre arbetslivserfarenhet och kortare utbildning. Dock är det fler utrikes födda kvinnor än män som har eftergymnasial utbildning. I december 2019 hade 29 procent av de utrikes födda kvinnorna som var arbetslösa eftergymnasial utbildning medan motsvarande andel bland utrikes födda män var 25 procent.¹³

En annan anledning är att de arbetsmarknadspolitiska insatserna för arbetslösa inte fördelas jämförbart mellan de utrikes födda männen och kvinnorna. Det är väl känt att insatser och anställningsstöd oftare går till utrikes födda män än kvinnor. Arbetsförmedlingen har på senare år bedrivit olika projekt, bland annat integrationsprojektet *Jämställd etablering*, för att bli bättre på att möta de arbetslösa kvinnornas behov av stöd och insatser.¹⁴

Att hitta vägar att öka sysselsättningen för utrikes födda kvinnor är en huvudsak för denna rapport. Dock är det inte nödvändigtvis så att större lönesubventioner per automatik är bättre för kvinnor. Den nuvarande regeringen argumenterar till exempel för att 100-procentigt subventionerade extra-tjänster framför allt i kommunerna är väl lämpade för att minska arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor.

Almega menar istället, vilket vi återkommer till i avsnittet med policyrekommendationer, att företagens behov av arbetskraft på flera olika sätt måste ges större utrymme i arbetsmarknadspolitiken. Det skulle gynna de utrikes födda kvinnorna som har goda möjligheter att få jobb i tjänstesektorn.

10 Se tex Utrikes födda kvinnor på Arbetsmarknaden. Kunskapsläget i korthet. Arbetsförmedlingen analys 2020:1.

11 Statskontoret, 2018. Sammanställning av kunskap om utomeuropeiskt födda kvinnor som står utanför arbetskraften. Statskontoret 2018:3.

12 Tid för integration – en ESO-rapport om flyktingars bakgrund och arbetsmarknadsetablering. Joakim Ruist. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:3.

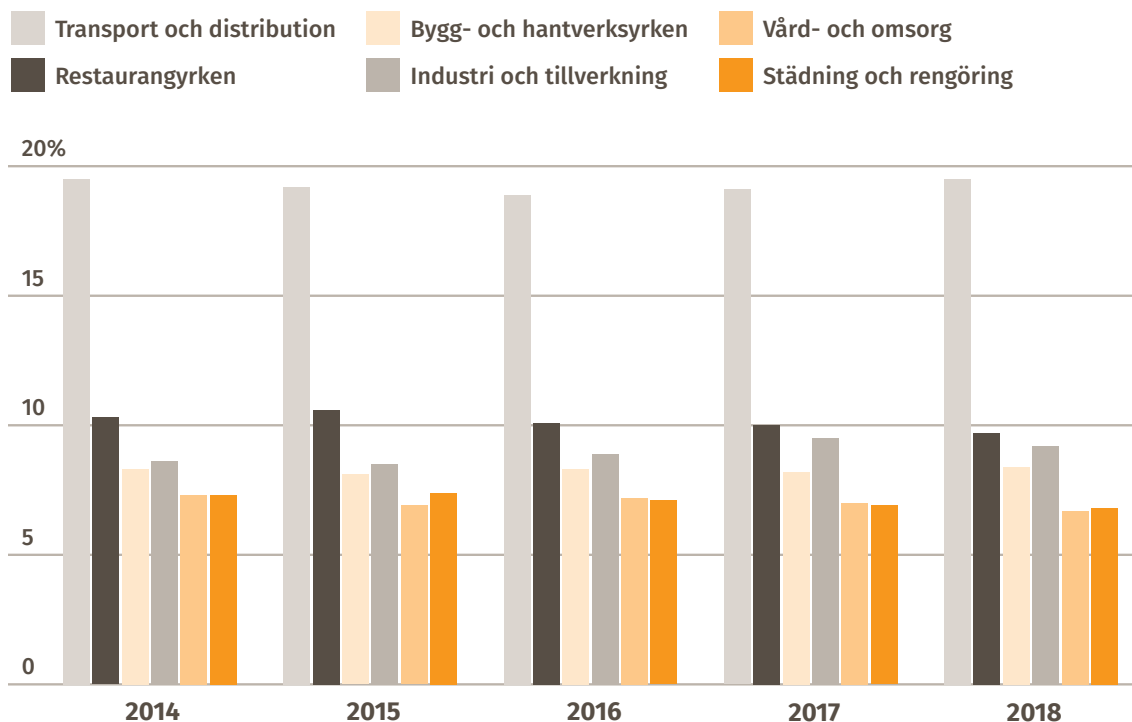
13 Utrikes födda kvinnor, sidan 11. Arbetsförmedlingens återslag. 2019.

14 <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/press/nyheter/nyhetsarkiv/2020-02-03-om-utrikesfodda-kvinnor-i-media>

De vanligaste yrkena bland män i särskilt utsatta områden

Sysselsättningsökningen var alltså något större för män än för kvinnor i särskilt utsatta områden. Som diagrammet nedan visar så är det en påfallande stabilitet som präglar männens arbetsmarknad.

De vanligaste yrkena bland alla män (20-64 år) i alla utsatta områden

Källa: SCB Yrkesregistret, se även bilaga 1

Yrken inom transport och distribution dominerar: lager och terminalarbete, olika föraryrken och fordonsmekaniker är vanligast.

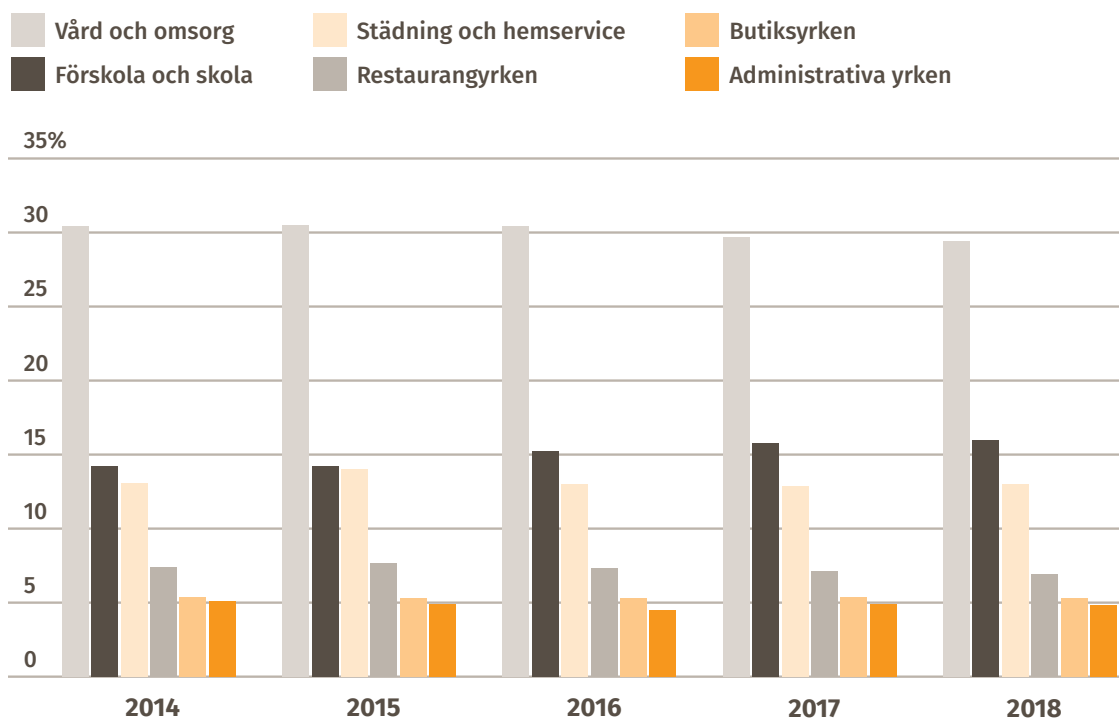
Andelen män som jobbar inom transport och distribution ligger stabilt på drygt 19 procent. Ungefär hälften så många män jobbar i restaurangyrken. Restaurangbiträde är vanligast. Andelen av de sysselsatta i restaurangyrken har minskat något, även om det är en ökning i absoluta tal med nästan 600 personer. Industriyrken uppvisar en liten uppgång bland de yrken som män i särskilt utsatta områden arbetar i. År 2014 arbetade 3 300 män i industriyrken och år 2018 var antalet 4 400. Andelen i industriyrken uppgick till 9,2 procent.

Enskilt vanligaste yrket bland män är städare. Knappt 3 000 män motsvarande 6,8 procent finns i yrket. Under perioden 2014 – 2018 har absoluta antalet städare bland männen legat stabilt och andelen därmed sjunkit från 7,3 procent år 2014. Ungefär lika stor andel män arbetar inom vård och omsorg. Här är personlig assistent, vårdbiträde och undersköterska vanligaste yrket. Både vårdbiträde och undersköterska har ökat litet grann under femårsperioden.

De vanligaste yrkena bland kvinnor i särskilt utsatta områden

Arbetsmarknaden bland kvinnor i särskilt utsatta områden uppvisar en stor stabilitet. Bland de som har jobb återfinns hela 45 procent av kvinnorna i vård- och omsorgsyrken eller i förskola och skola. Nästan 9 procent av de sysselsatta kvinnorna arbetar vardera som undersköterska inom hemtjänst och äldreomsorg eller som barnskötare. 6,5 procent av kvinnorna arbetar som vårdbiträden. Andelen som arbetar inom vård och omsorg har minskat med 1 procentenhet under femårsperioden samtidigt som andelen inom förskola och skola ökat med nästan två procentenheter. Barnskötare är det enskilda större yrket som har ökat mest.

De vanligaste yrkena bland alla kvinnor (20-64 år) i alla utsatta områden

Källa: SCB Yrkesregistret, se även bilaga 2

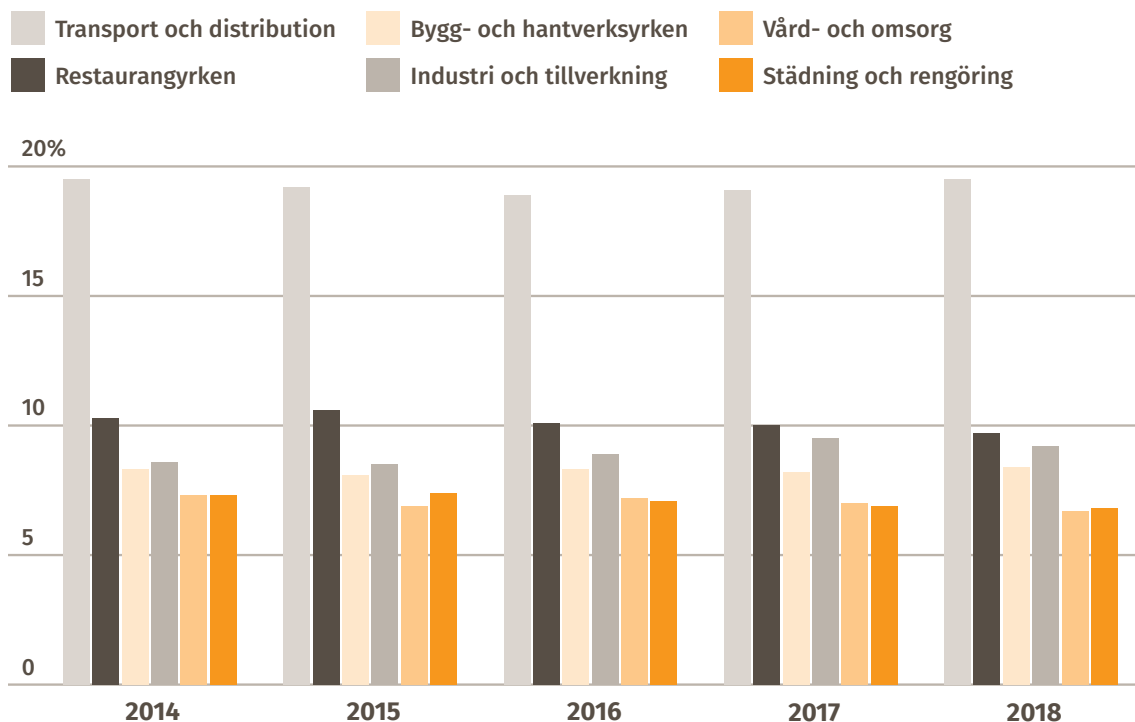
Det enskilt vanligaste yrket bland kvinnor är städare, och 13 procent arbetar i yrket. Andelen har legat konstant under femårsperioden. Andelen som jobbar i restaurangyrken är 6,9 procent och har sjunkit något under åren. Bara marginellt fler kvinnor arbetar som restaurangbiträde 2018 jämför med 2014.

Privat och offentlig tjänstesektor dominerar stort både bland männen och kvinnorna. Ungefär var femte man arbetar i industrin eller hantverksyrke men därutöver är det den växande tjänstesektorn som dominerar stort.

De vanligaste yrkena bland nyanlända män i särskilt utsatta områden

Medan sysselsättningen bland alla män i särskilt utsatta områden legat förhållandevis stabilt mellan olika branscher under 2014 – 2018 så har förändringarna för nyanlända män varit desto större.

De vanligaste yrkena bland alla män (20-64 år) i alla utsatta områden

Källa: SCB Yrkesregistret, se även bilaga 3

Restaurangyrken är fortfarande den största branschen för nyanlända män men branschen som helhet har minskat sin andel av de sysselsatta med närmare fem procentenheter. Det enskilt vanligaste yrket är restaurangbiträde, cirka 12 procent av de sysselsatta arbetar i yrket. Arbeta inom transport och distribution har under perioden ökat sin andel av jobben för nyanlända män med knappt fyra procentenheter. De mest populära yrkena är lager och terminalpersonal och lastbilsförare.

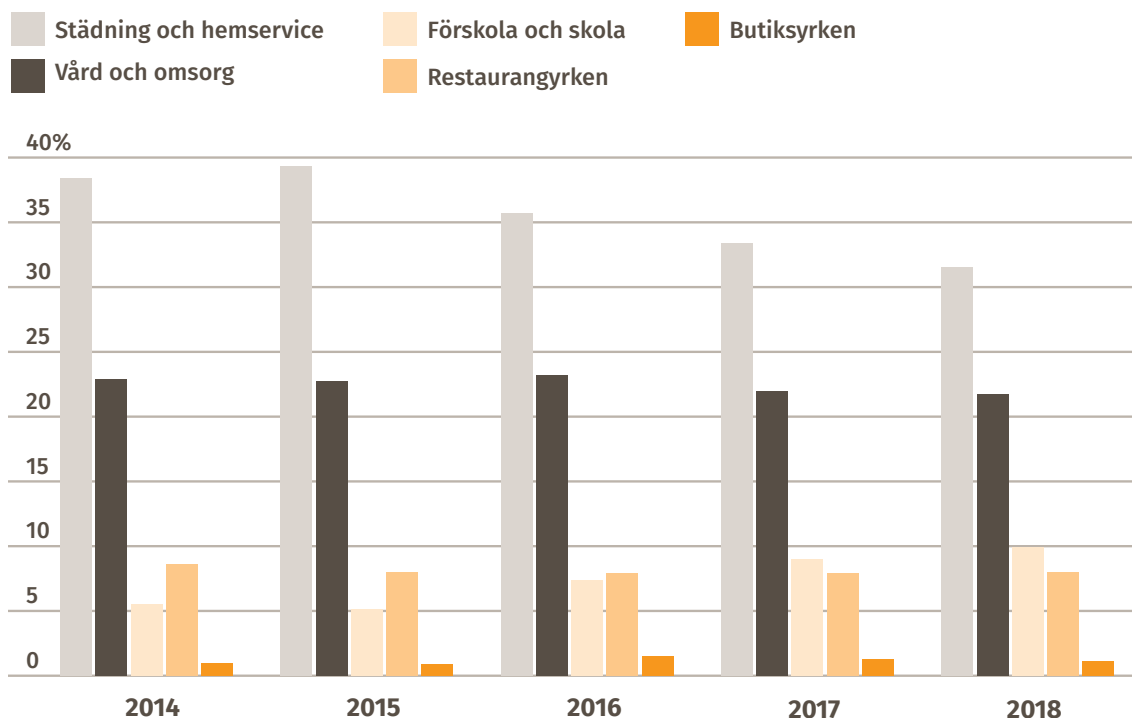
Andelen nyanlända män som arbetar med städning och rengöring har minskat från 15,4 procent 2014 till 10,8 2018, även om det i absoluta tal är något fler (875) som arbetar i dessa yrken 2018 än 2014 (863).

De branscher som vuxit och dit en större andel av de nyanlända männen söker sig till är bygg och hantverk där 14 procent jobbar. 4,6 procent arbetar inom industrin och 2,8 procent återfinns inom IT-yrken. Alla yrkeskategorierna har ökat sin andel med någon procentenhet sedan 2014.

De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor i särskilt utsatta områden

Även bland nyanlända kvinnor har fördelningen av yrkeskategorier förändrats under åren 2014–2018.

De vanligaste yrkena bland alla kvinnor (20–64 år) i alla utsatta områden

Källa: SCB Yrkesregistret, se även bilaga 4

Städare var fortfarande det i särklass vanligaste yrket bland de sysselsatta kvinnorna. 31,5 procent av kvinnorna arbetade med städning, rengöring och hemservice. Det var en minskning med sju procentenheter sedan 2014. I absoluta tal arbetade 1 021 kvinnor branschen 2018 i jämförelse med 969 år 2014.

Vård och omsorg minskade också sin andel av de nyanlända kvinnornas arbetsmarknad. Knappt 22 procent av kvinnorna arbetade där, en minskning med en (1) procentenhet sedan 2014.

Yrken inom förskola och skola hade däremot ökat med 4,5 procentenheter upp till 9,9 procent. Framförallt hade antalet barnskötare och elevassistenter blivit fler sedan 2014.

I den personalintensiva service och omsorgssektorn är bristen på medarbetare redan idag stor och mot den bakgrunden är det förvånande att andelen nyanlända kvinnor som arbetar i städning och hemservice respektive vård och omsorg har minskat. Inom dessa bägge branscher förväntas stor efterfrågan på arbetskraft kommande år.

Tjänstesektorn är arbetsmarknadens integrationsmotor

KARTLÄGGNINGEN VISAR ATT en överväldigande andel av de boende i särskilt utsatta områden arbetar i tjänstesektorn. Samtidigt har flera av branscherna och yrkeskategorierna drabbats värst av coronakrisen, det handlar till exempel om hotell och restaurangyrken, städ- och servicetjänster och bemanningsbranschen.

Bland männen dominerade tjänstesektorn också även om allt fler män fick arbete inom industri- och hantverksyrken 2014 – 2018. Ökningen av antalet anställda i de här branscherna som också bor i särskilt utsatta områden återspeglar den stora efterfrågan på arbetskraft i storstadsområdena. Flera av de mest populära yrkena bland männen som lagerpersonal, föraryrken, hantverksyrken och IT-yrken blir dessutom allt mer vanligt förekommande. Bristen på arbetskraft i dessa yrken är betydande. Jobbchanserna är goda för dem som utbildar sig till dessa yrken.

Betydelsen av de personalintensiva servicetjänsterna för kvinnor kan inte överskattas. Utrikes födda kvinnor arbetar i högra utsträckning i de vanligaste yrkena i Sverige. En majoritet av kvinnorna i särskilt utsatta områden arbetar inom städning, hemservice, vård och omsorg. Samtidigt är bristen på barnskötare och vårdbiträden stor. Det betyder att förutsättningarna goda för fler arbetslösa och nyanlända kvinnor att hitta arbete.

Både för männen och kvinnorna finns yrken där överskott på arbetskraft förväntas. Det handlar om butikssäljare inom fackhandel. Men en förhållandevis låg andel av männen och kvinnorna i särskilt utsatta områden har butiksarbete.

Framförallt jobbar både männen och kvinnorna i yrken där stor brist på medarbetare förväntas de kommande åren. Det handlar om yrken som kräver förhållandevis låg utbildning eller att individen har en gymnasieutbildning. För att lyckas med jobbintegrationen måste arbetsmarknadspolitiken ha ett mycket större fokus på de här bristyrkena än vad som är fallet idag. Det handlar både om att tillskapa lämpliga utbildningar och att ställa högre krav på de arbetslösa att utbilda sig till och söka arbete i bristyrken.

Det är viktigt att utbildningarna motsvarar de krav på kompetens som ställs av arbetsgivare och att utbildningssystemet tillhandhåller nödvändiga språkkunskaper då kraven i flera av tjänstesektorns jobb ökar, tex inom vård och omsorg. Kompetenskraven för tex undersköterskor och vårdbiträden håller på att skärpas. Detta är positivt och kommer att höja kraven på att nyanlända snabbare än idag ska lära sig svenska språket och skaffa sig yrkeskunskaper för att bli anställningsbara i vård- och omsorgssektorn.

Sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda har minskat 2014 – 2018 men under samma period har skillnaden i sysselsättningsgrad mellan nyanlända och utrikes födda män och kvinnor ökat. Den svenska modellen bygger på att både män och kvinnor arbetar. Därför måste integrationspolitiken i högre grad än idag fokusera på att de nyanlända kvinnorna ska börja arbeta.

Den entydiga bild som framträder i den här rapporten att kvinnor som bor i särskilt utsatta områden får arbete i tjänste- och servicesektorn måste leda till att integrationspolitiken fokuserar på att underlätta inträdet på arbetsmarknaden till de här yrkena.

Återstarta tjänstesektorn och förbättra jobbintegrationen

CORONAKRISEN AVSLUTAR EN längre period av ökad sysselsättning för nyanlända och utrikes födda i hela Sverige och för de som bort i de särskilt utsatta områdena. Yrkeskartläggningen visar att en mycket hög andel av de boende i de särskilt utsatta områdena arbetar i yrken inom service- och arbetskraftsintensiva personliga tjänster. Coronapandemin har slagit särskilt hårt mot flera av de här branscherna inom tjänstesektorn.

Almega konstaterar i återstartsprogrammet för svensk ekonomi – *Så kickstartar vi tjänstesektorn* att tjänsteföretagen står i centrum för pandemins konsekvenser, och nyckeln till återstart av Sverige är att hitta åtgärder som ökar tjänstekonsumtion och stärker tjänstearbetsgivarnas vilja att anställa och expandera. Bäst förutsättningar för långsiktig tillväxt för Sveriges ekonomi är ett förbättrat näringsklimat för tjänsteföretagen, med goda villkor för att investera, anställa och att expandera.¹⁵

Tjänstesektorn har under längre tid varit motorn i svensk ekonomi. Det senaste decenniet har 9 av 10 nya jobb skapats i tjänstesektorn. Ingenting tyder på att den här trenden inte kommer att förstärkas under återhämtningen på arbetsmarknaden när den akuta coronakrisen är över. För att komma tillrätta med integrationsproblemen är det viktigt att de politiska reformerna och åtgärdsprogrammen ökar jobbchanserna för de personer som har låg utbildning och liten arbetslivserfarenhet.

För att fler nyanlända och utrikes födda i de särskilt utsatta områdena ska få jobb efter coronakrisen behövs ett flertal reformer som både ökar efterfrågan på arbetskraft i tjänstesektorn och som stimulerar konsumtionen av tjänster. Riskerna är annars att ett redan alltför stort utanförskap med hög arbetslöshet i de särskilt utsatta områdena förvärras ytterligare.

Almeas yrkeskartläggning visar vilka branscher som bör prioriteras för att nyanlända och boende i särskilt utsatta områden snabbt ska kunna få nytt jobb.

Om vi inte tar tillfället i akt att stimulera tjänstesektorn och minska kostnaderna för att anställa riskerar vi att segregationen förvärras och att det tar ännu längre tid för utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden.¹⁶

15 Almeas återstartsprogram *Så kickstartar vi tjänstesektorn* juli 2020 sidan 2

16 Effekter av sänkta arbetsgivaravgifter för integrationen av utrikes födda. Sven-Olov Daunfeldt och Anton Gidehag Entreprenörskapsforum maj 2020.

1. Företagen måste kunna återanställa och nyanställa

Sänk arbetsgivaravgifterna med tre procent så att företagen har råd att anställa fler medarbetare. Detta är särskilt viktigt för den personalintensiva tjänstesektorn. Inför etableringsjobben snarast så att fler nyanlända och utrikes födda får jobb. Sänk tjänstemomsen med tio procentenheter för att upprätthålla och stimulera efterfrågan på personalintensiva tjänster.

Det största problemet för tjänsteföretagare är de alltför höga kostnaderna för att anställa medarbetare. Det behövs en mera rättvis syn på tjänstesektorn som jobbskapare för att den höga arbetslösheten ska kunna bekämpas. Därför behöver den allmänna löneavgiften på 11,62 procent av lönekostnaden sänkas. Avgiften har ingen direkt koppling till socialförsäkringssystemet utan är att betrakta som en straffskatt på arbete och motverkar därför jobbskapandet i tjänstesektorn.

Till följd av coronakrisen sänkte regeringen tillfälligt arbetsgivaravgiften mellan 1 mars och 30 juni, en sänkning som gäller högst 30 anställda per företag och beräknas på lön upp till 25 000 kronor per anställd och månad. Denna reform belastar intäktssidan i statsbudgeten med en minskning på 30,5 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär en sänkning av arbetsgivaravgifterna med tre procent under ett år. För att möjliggöra att sysselsättningen snabbt ökar när coronakrisen klingar av bör arbetsgivaravgifterna sänkas permanent med tre procent. Almega menar att detta är en prioriterad strukturell reform för att på lång sikt minska företagets löneskatter.

Sänkningen bör vara generell och omfatta alla arbetstagare, dvs inga begränsningar vad gäller antalet anställda eller de anställdas lön.

Kostnad för sänkt arbetsgivaravgift med 3 procent:

- under perioden 2021–2022: 36 miljarder, därefter årlig kostnad 18 miljarder.

Inför etableringsjobben snarast

När den akuta coronakrisen är över och företagen börjar nyanställa igen är det viktigt att nyanlända och långtidsarbetslösa kan konkurrera om de lediga jobben. Almega står bakom förslaget om etableringsjobb som förhandlades fram mellan Svenskt Näringsliv och LO för flera år sedan. I förhandlingarna om januariavtalet kom regeringen överens med Centerpartiet och Liberalerna att även bemanningsföretagen ska få använda etableringsjobben. Det gör att den nya anställningsformen kommer att kunna bli framgångsrik. Från Almegas sida är vi övertygade om att det praktiska genomförandet av etableringsjobben kommer att kunna klaras av i kollektivavtalsförhandlingar med facken.

Tyvärr borde etableringsjobben ha införts för flera år sedan och hade då kunnat bidra till att många fler nyanlända och långtidsarbetslösa hade fått jobb. Inte desto mindre kommer etableringsjobben att vara centrala för att sysselsättningen bland utrikes födda snabbt ska kunna öka när efterfrågan på arbetskraft kommer igång igen.

Sänk momsen på tjänster

Tjänstesektorn är beroende av att allmänheten utvecklar konsumtionen. Det finns en risk för att hushållens framtidstro har försämrats, vilket leder till att man sparar i ladorna samtidigt som behoven av återställd konsumtion är stort. Almega föreslår därför att momsen på tjänster sänks med 10 procent i ett halvår från 1 januari 2021 för att få fart på tjänstekonsumtionen. Riktade momssänkningar stärker hushållens konsumtionsutrymme och påverkar strukturen i hushållens konsumtion både vad gäller mixen av olika varor och tjänster och leder till tidigarelagd konsumtion.

Det handlar exempelvis om moms på restaurangbesök, hotellnätter, resor, personliga tjänster, bemanningstjänster (tex vårdmomsen) och konsulttjänster. Sänkt tjänstemoms bör vara en prioriterad åtgärd för att få igång konsumtionen av tjänster och därmed också återstarta ekonomin.

Kostnad för sänkt tjänstemoms med 10 procent i ett halvår från 1 januari 2021: 12,5 miljarder

2. Kompetensförsörjning för en växande tjänstesektor

Inför ett kompetensavdrag så att företagen motiveras att investera i medarbetarnas kompetensutveckling. Anställda och korttidspermitterade måste ta chansen att höja sin kompetens under coronakrisen – och arbetsgivarna måste få ekonomiska incitament för att vidareutbilda medarbetarna. Kompetensavdraget gör att fler med för kort utbildning kan vidareutbilda sig till bristyrken.

Både tillfälliga och strukturella reformer behövs för att höja utbildningsnivån bland de boende i särskilt utsatta områden under den pågående coronakrisen. Med högre utbildning ökar möjligheterna till jobb särskilt inom de många bristyrken som återfinns på den svenska arbetsmarknaden. Företag som korttidspermitterat behöver ytterligare uppmuntras att höja kompetensen hos medarbetarna under tiden de inte jobbar. En rad enskilda initiativ tas för att stödja varslade och uppsagda individers kompetenshöjning under krisen, bland annat kan varslade förbättra språkkunskaperna via digitala språkutbildningar.

Almega föreslår att ett kompetensavdrag införs för att göra det lönsamt för arbetsgivare att investera i medarbetarnas kompetensutveckling. Det innebär att företagen får dra av halva kostnaden för längre personalutbildningar i skattedeklarationerna. För att företagen i tjänstesektorn ska klara kompetensförsörjningen behöver arbetsgivarna uppmuntras att investera i bristyrkesutbildningar för de anställda.

Kompetensavdraget riktas till alla arbetsgivare och är särskilt angeläget för branscher som på längre sikt har stora rekryteringsbehov. För företag som har behov av de personalkategorier som dominerar bland de boende i särskilt utsatta områden skulle ett kompetensavdrag förbättra möjligheterna att rekrytera. Medarbetarna kan utbilda sig samtidigt som de till exempel arbetar deltid. Då ökar arbetsgivarnas behov av att anställa fler. Som integrationsverktyg gör kompetensavdraget även att företag kan rekrytera arbetslösa, nyanlända och unga som inte har alla kvalifikationer som krävs för jobbet. Nyanställningar kan kombineras med utbildningsinsatser som höjer individens produktivitet och yrkeskompetens.

Med ett skatteavdrag på kompetensutveckling av medarbetare vågar tjänsteföretag göra den investering som krävs för att medarbetare ska ha uppdaterad kompetens och möta marknadens behov. Det är bra för både kompetensförsörjningen och för integrationen.

Kompetensavdraget kommer att uppmuntra jobbkedjor. När personer med svag ställning på arbetsmarknaden vidareutbildar sig och får starkare förankring blir fler enkla ingångsjobb lediga för arbetslösa. Det blir mer kostnadseffektivt för staten att investera i ett kompetensavdrag när det samtidigt skapar fler jobb möjligheter för arbetslösa. I en alldeles ny forskningsrapport från SNS, Studieförbundet näringsliv och samhälle, pekar författarna på vikten av att lågkvalificerad arbetskraft kan utbilda sig under anställningstiden. Arbetsgivarna måste ges starkare incitament än idag att erbjuda vidareutbildning för de anställda.¹⁷

Kompetensavdraget uppmuntrar också företagen att vara med och lösa kompetenskrisen. Tidigare erfarenheter av satsningar på kompetensutveckling visar att företagen vill bidra till personalutbildning. Återigen, en positiv effekt är att behovet av ny personal i ingångsyirken samtidigt kommer öka.

Almega anser att tjänstesektorn behöver växa med flera jobb med låga krav på utbildning. Med hjälp av kompetensavdrag kan flera personer med svag ställning på arbetsmarknaden ta steget från ingångsyrike till bristyrke som kräver gymnasie- eller annan utbildning.

17 Enkla jobb och kunskaper i svenska – nycklar till integration? Sidan 106. Simon Ek, Mats Hammarstedt och Per Skedinger. SNS förlag 2020.

3. Återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken

Nya arbetslösa som har behov av stöd för att hitta nytt jobb eller utbildning måste direkt få välja en av Arbetsförmedlingens fristående matchningsleverantörer. Under 2021 bör åtminstone 120 000 arbetslösa få stöd av matchningsaktörer varje månad. Matchningen till bristyrkesutbildningar måste både öka och förbättras. Digitala språkutbildningar bör erbjudas arbetslösa som behöver bättre kunskaper i svenska språket.

Almega har under längre tid kritiserat regeringen och Arbetsförmedlingen för att nya arbetslösa som har behov av extra stöd inte får delta i matchningstjänster och arbetsmarknadsutbildning. För att motverka långtidsarbetslöshet måste nya arbetssökande direkt få delta i aktiva insatser utifrån deras individuella behov. Det är dags att återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken och undvika passivt mottagande av a-kassa eller aktivitetsstöd. Arbetslösa som har stödbehov ska matchas dag ett till nytt jobb eller utbildning.

Idag finns stora brister i de arbetsmarknadspolitiska programmen vilket leder till att arbetslösa hamnar i passivitet istället för att delta i aktiva insatser eller studier. I jobb och utvecklingsgarantin för långtidsarbetslösa hade fler än var femte deltagare ingen registrerad aktivitet i juni 2020.¹⁸ Bland de nyanlända i etableringsprogrammet hade i genomsnitt 30 procent av deltagarna ingen registrerad aktivitet under 2019. De särskilda utbildningsplikten som omfattar de nyanlända med liten utbildning har inte heller kunnat genomföras med kvalitet. Nära hälften av de arbetssökande i etableringsprogrammet anvisas till utbildningsplikten och ska bedriva reguljära studier istället för att praktisera och söka arbete. Men bara 10 procent i gruppen studerade under 2019. Utbildningsplikten har visat sig vara oerhört svår att förverkliga.¹⁹

Till följd av den snabbt ökande arbetslösheten under coronapandemin har Arbetsförmedlingen fått ändrade instruktioner och anvisar arbetssökande som har behov av stöd för att hitta arbete i betydligt högre utsträckning än tidigare till matchningstjänster direkt.²⁰ Tidigare har uteslutande långtidsarbetslösa i garantiprogrammen eller nyanlända i etableringsprogrammet kommit i fråga för de aktiva arbetsmarknadsinsatserna. Almega välkomnar policyförändringen och kräver att alla de nya arbetslösa som har behov av stöd för att hitta arbete eller utbildning så snabbt som möjligt ska anvisas till aktiva arbetsmarknadsinsatser. Den snabbt ökande långtidsarbetslösheten är ett aktuellt bevis för nödvändigheten att lägga om kursen.

Det pågående arbetet med reformen av Arbetsförmedlingen som innebär att fristående matchningsföretag helt tar över uppdraget att rusta och matcha de arbetslösa till arbete och utbildning ska vara genomfört under 2022. Under 2020 avser Arbetsförmedlingen att fördubbla antalet arbetslösa får ta del av matchningstjänsterna Stöd och Matchning och Rusta och matcha till närmare 60 000 varje månad.

Almega anser att fördubblingstakten bör ligga fast även kommande år 2021 så att kapacitet finns att minst 120 000 arbetslösa löpande deltar i aktiv matchning till arbete och utbildning. Dessvärre ser inte regeringen och samarbetspartierna Centern och Liberalerna ut att föreslå tillräckliga satsningar till de aktiva insatserna i budgeten för 2022. Satsningarna på aktiva arbetsmarknadsinsatser behöver trappas upp inför det fulla genomförandet av reformeringen under 2022.

De rustande tjänsterna och arbetsmarknadsutbildningen som Arbetsförmedlingen ansvarar för bör i motsvarande utsträckning växa de kommande åren. Detta är nödvändigt för att motverka den snabbt ökande långtidsarbetslösheten. Arbetsmarknadsutbildningen och de olika rustande tjänsterna vänder sig till exempel i hög utsträckning till utrikes födda kvinnor med låg utbildning och liten

18 Prognos för utbetalningar 2020-2023, 20200727, sidan 51

19 Prop. 2020/21:1 Utgiftsområde 14 sidan 25.

20 <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/for-leverantorer/aktuellt/nyheter-for-leverantorer/2020-06-17-fler-deltagare-i-stod-och-matchning-under-2020>

arbetslivserfarenhet. Arbetsmarknadsutbildningar till vårdbiträden, serviceassistenter i omsorgen och lokalvårdare behöver utökas kraftigt. Som den här rapporten visar arbetar en mycket hög andel av de utrikes födda kvinnorna i de delarna av servicesektorn. Sysselsättningsgraden måste öka för nyanlända och utrikes födda kvinnor. Stora satsningar på bristyrkesutbildningar behövs.

Brister i SFI-undervisningen är en del av integrationsinsatserna som har fått mycket kritik och som påverkar kvinnors möjligheter att få jobb i högre utsträckning än för män.²¹ Almega föreslår att digitala språkutbildningar ska användas i högre utsträckning än hittills både för de som arbetar, de som deltar i arbetsmarknadspolitiska insatser och de som läser svenska för invandrare. Digitala språkutbildningar ökar språkinläringen och lär ut yrkessvenska på ett lättillgängligt sätt. Dessa utbildningar kan med fördel kombineras med deltagande i Svenska för invandrare där studietiden kan vara otillräcklig.

I Almegas rapport Snabbaste vägen till jobb för nyanlända – hur ska intensivåret utformas?²² föreslog Almega att etableringsprogrammet för nyanlända flyktingar görs mera flexibelt. Nyanlända arbetslösa som har utbildning eller arbetslivserfarenhet ska delta i det nya intensivåret medan nyanlända med låg utbildning och liten arbetslivserfarenhet kan bedömas ha behov av ett längre etableringsprogram än två år.

Intensivåret, som är en del av januariöverenskommelsen mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna, är ett snabbspår med jobbinriktade insatser som ska göra att nyanlända fortare än idag kan få arbete. Almega anser att en stor andel av de nyanlända ska delta i intensivåret.

4. Ökade ekonomiska drivkrafter för arbete

Det måste löna sig ännu mer än det gör idag att arbeta än att få a-kassa, aktivitetsstöd etableringsersättning eller försörjningsstöd. Ersättningssystemen måste förändras så att de i högre utsträckning uppmuntrar arbetslösa att arbeta och utbilda sig. A-kassan bör trappas av med längden på arbetslösheten och arbetslösa som har försörjningsstöd måste få behålla mer av lönen när de börjar arbeta.

Ett hinder för jobbintegrationen för nyanlända och arbetslösa är att drivkrafterna för arbete försvagas av små skillnader mellan lönearbete och bidragsförsörjning. Det behöver bli mer lönsamt att arbeta. När företagens kostnader för att anställa sänks måste det finnas utbildad, motiverad och tillgänglig arbetskraft som kan ta de lediga jobben. Det gäller inte minst i den växande personalintensiva tjänstesektorn där det finns många jobb som inte kräver hög utbildning.

Reformer för ökade ekonomiska drivkrafter för att nyanlända och långtidsarbetslösa snabbare ska få arbete måste ha som mål att skapa ett ersättningssystem som uppmuntrar arbete, att ersättningarna trappas av med arbetslöshetens längd så att drivkrafterna att hitta arbete ökar ju längre tid utrikes födda varit i Sverige och att bidragssystemen alltid ställer krav på aktivitet och motprestation.

Med anledning av coronakrisen höjdes taket i arbetslöshetsförsäkringen och kravet på medlemskap i en a-kassa sänktes tillfälligt från tolv till fyra månader. I budgetpropositionen för 2021 föreslås de höjda ersättningarna som även omfattar aktivitetsstödet att gälla till och med 2022.²³

Det är känt att höjd arbetslöshetsersättning riskerar att leda till ökad arbetslöshet.²⁴ De tillfälliga ersättningsnivåerna förväntas leda till att jämviktsarbetslösheten ökar med 0,69 procent enligt en rapport från Riksdagens utredningstjänst, RUT.²⁵

21 Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden. Kunskapsläget i korthet sidan 10. Eva Jansson. Arbetsförmedlingen analys 2020:1

22 Snabbaste vägen till jobb för nyanlända – hur ska intensivåret utformas? Almega november 2019.

23 Prop. 2020/21:1 Utgiftsområde 14 sidan 40.

24 Svensk finanspolitik 2015, sidan 100. Finanspolitiska rådet.

25 Rapport från Utredningstjänsten Dnr 2020:611.

Det är särskilt angeläget att ersättningsnivåerna i en omställningsförsäkring minskar i takt med längden på arbetslösheten. Det ligger i linje med den flexicurity modell som regeringen också utrett och arbetar för att införa.²⁶ Ersättningen bör trappas av i flera steg och ha en bortre gräns. Precis som idag bör ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen minska efter 100 dagar. Därtill behöver det finnas fler steg när nivåerna sjunker. Det är naturligt att ersättningen ska minska vid långtidsarbetslöshet, det vill säga när arbetslöshetsförsäkringen tar slut och den arbetslösa får aktivitetsstöd för att hen deltar i Arbetsförmedlingens program jobb- och utvecklingsgarantin.

Nyanlända och utrikes födda som inte arbetat i Sverige har inte rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. De får istället etableringsstöd de första två åren och försörjningsstöd därefter om de inte börjat arbeta eller studera.

Dessvärre lönar det sig alltför litet för nyanlända och utrikes födda att börja arbeta. I en analys av Eva Löfbom²⁷ för ESO, regeringens expertgrupp för studier i offentlig ekonomi, uppmärksammas hur litet både nyanlända och utrikes födda tjänar på att börja arbeta när de deltar i Arbetsförmedlingens etableringsprogram, jobb- och utvecklingsgarantin eller får kommunalt försörjningsstöd. Det gäller både när de börjar arbeta heltid eller startar en deltids- eller timanställning.

För ett sammanboende par som deltar i etableringsprogrammet och har barn lönar det sig bättre för den första personen att arbeta. Oftast är det mannen som får arbete först men i ett sådant läge blir det ekonomiska utbytet för kvinnan att också arbeta lågt. Detta försämrar drivkrafterna för nyanlända kvinnor att snabbt börja arbeta i Sverige.

För mottagare av försörjningsstöd blir det ekonomiska utbytet av arbete mindre än för nyanlända som har etableringsersättning. Det beror på att nyanlända som har etableringsersättning får behålla mer av sin inkomst från arbete än vad den som börjar jobba och har haft försörjningsstöd får göra.

Så generellt sätt är det mera lönsamt att börja arbeta som nyanländ under de första åren i etableringsprogrammet än det är senare för de utrikes födda som har försörjningsstöd. Problemet för nyanlända att finna arbete direkt är att många inte ännu behärskar svenska språket och varit för kort tid i Sverige för att ha hunnit knyta de kontakter som är viktiga för att hitta arbete.

Som vi såg i yrkeskartläggningen dominerar städ- och vård- och omsorgsbranscherna arbetsmarknaden för nyanlända kvinnor som bor i särskilt utsatta områden. Långsiktigt är det stor brist på arbetskraft till dessa yrken som kräver förhållandevis låg utbildning. För att klara av kompetensförsörjningen är det viktigt att det lönar sig för nyanlända och arbetslösa att ta dessa arbeten. Det är oroväckande att antalet kvinnor från särskilt utsatta områden som arbetar i städbranschen inte har ökat de senaste åren.

Även drivkrafterna att arbeta behöver öka för de arbetslösa som får försörjningsstöd från kommunerna. Alla kommuner bör ställa krav på motprestation i form av aktivitetskrav när arbetslösa får kompletterande ekonomiskt bistånd från kommunen. Eftersom inkomster från arbete leder till att försörjningsstödet direkt minskas så finns idag en jobbstimulans på 25 procent. Det vill säga försörjningsstödstagare får alltid behålla 25 procent av en inkomstökning. Nu har regeringen föreslagit att jobbstimulansen ska utökas till 50 procent från 1 januari 2022. Det är ett bra förslag. Fler vägar för att stärka drivkrafterna till arbete bör dock övervägas.

26 Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37.

27 Lönar sig arbete 2.0? En ESO-rapport med fokus på nyanlända. Eva Löfbom. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. 2018:2. Regeringskansliet.

5. Skärp kraven i och kontrollen av de arbetsmarknadspolitiska regelverken

Matchningen på arbetsmarknaden förbättras genom att de arbetsmarknadspolitiska regelverken skärps och kontrollen stramas upp. Arbetsförmedlingen måste skärpa myndighetsutövningen både vad gäller bedömningen av vad som är lämpligt arbete, kontrollen att arbetslösa söker arbete aktivt och att sanktionstrappan tillämpas mera strikt än vad som är fallet idag när arbetssökandet missköts.

Matchningen på arbetsmarknaden behöver ytterligare effektiviseras genom att de arbetsmarknadspolitiska regelverken skärps och kontrollen stramas upp. I granskningsrapporter de senaste åren har både IAF, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, och IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, kommit med flera förslag som kan förbättra matchningen och påskynda omställningen på arbetsmarknaden.

När matchningsuppdraget tas över av fristående leverantörer i samband med att Arbetsförmedlingen reformeras behöver myndighetsutövningen skärpas. Arbetsförmedlingen ska både bedöma vilket stöd den arbetslösa behöver för att få nytt arbete och kontrollera att arbete söks aktivt. Myndighetsutövningen kan förbättras genom att bedömningen skärps av vad som ska anses vara lämpliga arbeten att söka och att Arbetsförmedlingen skärper kontrollen att lämpliga arbeten verkligen söks.

Mycket tyder på att nyanlända och utrikes födda kvinnor har mycket att vinna på att söka arbete mera aktivt än idag. Därför är det viktigt att kontrollen av aktivt arbetssökande fungerar effektivt. Kvinnor får nämligen återkoppling på formella jobbsökningar i minst lika hög uträkning som männen. I SNS nya integrationsrapport dras slutsatsen att utrikes födda kvinnors integration skulle förbättras om de sökte jobb i större utsträckning än idag.²⁸

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF, har i granskningar visat att Arbetsförmedlingen i upp till 80 procent av de granskade ärendena i stor utsträckning inte gjort välgrundade bedömningar av lämpligt arbete. Detta medför att omställningstiden till arbete förlängs eller ännu värre blir ett omöjligt matchningsuppdrag.²⁹

Både arbetsförmedlingen och A-kassorna måste dela ut sanktioner till fler arbetslösa som missköter arbetssökandet. I det nyligen presenterade statsbudgeten för 2021 föreslår regeringen att sanktioner i form av indragen ersättning skärps därför att det stärker drivkraften till ökat jobbsökande.³⁰

I en internationell jämförelse sticker Sverige ut i negativ bemärkelse att Arbetsförmedlingen i få fall beslutar om sanktioner mot arbetssökande som missköter sitt arbetssökande. Detta får negativ påverkan på matchningseffektiviteten eftersom samma undersökning visar att sanktioner i en fjärdedel av fallen leder till att tiden i arbetslöshet förkortas.³¹

Almega föreslår att Arbetsförmedlingen i samband med att den reformeras skärper myndighetsutövningen både vad gäller bedömningen av vad som är lämpligt arbete, kontrollen av arbetssökandet och att sanktionstrappan tillämpas mera strikt än vad som är fallet idag.

28 Enkla jobb och kunskaper i svenska – nycklar till integration? Sidan 103-104. Simon Ek, Mats Hammarstedt och Per Skedinger. SNS förlag 2020.

29 Tillämpningen av regelverket för lämpligt arbete. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Rapport 2017:16.

30 <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/jobbstimulans-inom-ekonomiskt-bistand-och-satsning-mot-felaktiga-utbetalningar-och-fusk-inom-a-kassan/>

31 Hur påverkas de arbetslösa av sanktioner i arbetslöshetsförsäkringen? Gerard J. van den Berg och Johan Vikström. IFAU 2019:16. Arbetsförmedlingens kontrollarbete, sanktioner och de arbetslösas sökbeteende. Stefano Lombardi och Johan Vikström. IFAU 2019:23.

Avslutning

CORONAKRISEN HAR LETT till ökad arbetslöshet i de särskilt utsatta områdena. Detta förvärrar integrationsproblem ytterligare. Sverige uppvisade redan tidigare störst skillnad i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda i Europa. Den här rapporten har visat hur sysselsättningsgapet har kunnat minska under perioden 2014 – 2018 mellan nyanlända respektive de utrikes födda och hela arbetskraften med fem respektive 2,8 procentenheter. Detta skedde tack vare tillväxten av jobb inom olika delar av tjänstesektorn framförallt lager transport och distribution, vård och omsorg och serviceyrken. Problemet är att jobbtillväxten under de fem åren trots allt varit otillräcklig. När coronakrisen slog till ökade arbetslösheten och drabbade inte minst de utrikes födda.

Tjänsteföretagen drev på jobbintegrationen i de särskilt utsatta områdena åren 2014-2018. Som rapporten visar gynnade det framförallt männen. Nyanlända och utrikes födda kvinnor fick inte alls jobb i samma uträkning som männen. Sysselsättningsgapet mellan nyanlända män och kvinnor i särskilt utsatta områden växte med fem procentenheter och var 2018 över 26 procent. Att så få nyanlända kvinnor har arbete förvärrar integrationsproblemen i de särskilt utsatta områdena. Den utvecklingen måste brytas.

Rapporten har adresserat hur jobbintegrationen på lång sikt ska kunna göra det möjligt för nyanlända och utrikes födda att mycket snabbare än idag etablera sig i Sverige. Vi vill med rapporten bidra med nya kunskaper om vilka yrken och företag som faktiskt anställer nyanlända och boende i särskilt utsatta områden. Slutsatsen är att det behövs fler reformer som underlättar för tjänsteföretagen att anställa de arbetslösa. Coronakrisen gör reformarbetet än mera angeläget. Låt oss ta tillfället i akt att genomföra reformer som verkligen kan förbättra jobbintegration i Sverige.

Bilagor

Bilaga 1: De vanligaste yrkena bland män i utsatta områden

De vanligaste yrkena bland alla män (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent										
Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Transport och distribution	9276	19,5	8 707	19,1	8029	18,9	7754	19,2	7452	19,5
Lager- och terminalpersonal	2546		2 212		2189		2134		1926	
Buss- och spårvagnsförare	1956		1 882		1725		1694		1670	
Taxiförare m.fl.	1111		1 079		1014		909		950	
Lastbilsförare m.fl.	1086		1 029		917		858		824	
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	607		585		548		510		518	
Truckförare	460		500		383		361		291	
Brevbärare och postterminalarbetare	443		412		344		352		344	
Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	389		373		344		353		351	
Reklamutdelare och tidningsdistributörer	350		342		331		324		314	
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	328		293		234		259		264	
Restaurangyrken	4618	9,7	4 535	10,0	4333	10,1	4283	10,6	3952	10,3
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	2395		2 421		2287		2257		2080	
Kockar och kallskänkor	1066		1 070		1012		967		891	
Pizzabagare m.fl.	612		529		524		429		392	
Hovmästare och servitörer	355		304		298		301		269	
Bagare och konditorer	190		211		212		249		235	
							80		85	
Bygg och hantverksyrken	3990	8,4	3 727	8,2	3558	8,3	3254	8,1	3155	8,3
Träarbetare, snickare m.fl.	597		574		530		470		407	
Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	586		539		489		454		343	
Målare	297		308		245		226		214	
Grovarbetare inom bygg och anläggning	351		301		263		267		216	
Murare m.fl.	305		280		267		245		221	
Anläggningsarbetare	268		237		204		225		217	
Betongarbetare	235		211		204		206		200	
VVS-montörer m.fl.	225		206		175		170		164	
Vård och omsorg	3213	6,7	3 181	7,0	3074	7,2	2795	6,9	2789	7,3
Personliga assistenter	944		964		965		922		877	
Vårdbiträden	877		829		714		718		730	
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	642		609		621		569		533	
Vårdare boendestödjare	580		587		576		422		381	
Övrig vård- och omsorgspersonal	170		192		198		78		60	

(forts.) De vanligaste yrkena bland alla män (20–64 år) i alla utsatta områden 2014–2018, antal och andel av de arbetande, procent

Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Transport och distribution	9276	19,5	8 707	19,1	8029	18,9	7754	19,2	7452	19,5
Lager- och terminalpersonal	2546		2 212		2189		2134		1926	
Buss- och spårvagnsförare	1956		1 882		1725		1694		1670	
Taxiförare m.fl.	1111		1 079		1014		909		950	
Lastbilsförare m.fl.	1086		1 029		917		858		824	
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	607		585		548		510		518	
Truckförare	460		500		383		361		291	
Brevbärare och postterminalarbetare	443		412		344		352		344	
Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	389		373		344		353		351	
Reklamutdelare och tidningsdistributörer	350		342		331		324		314	
Handpaketerare och andra fabriksarbetare	328		293		234		259		264	
Restaurangyrken	4618	9,7	4 535	10,0	4333	10,1	4283	10,6	3952	10,3
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	2395		2 421		2287		2257		2080	
Kockar och kallskänkor	1066		1 070		1012		967		891	
Pizzabagare m.fl.	612		529		524		429		392	
Hovmästare och servitörer	355		304		298		301		269	
Bagare och konditorer	190		211		212		249		235	
							80		85	
Bygg och hantverksyrken	3990	8,4	3 727	8,2	3558	8,3	3254	8,1	3155	8,3
Träarbetare, snickare m.fl.	597		574		530		470		407	
Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	586		539		489		454		343	
Målare	297		308		245		226		214	
Grovarbetare inom bygg och anläggning	351		301		263		267		216	
Murare m.fl.	305		280		267		245		221	
Anläggningsarbetare	268		237		204		225		217	
Betongarbetare	235		211		204		206		200	
VVS-montörer m.fl.	225		206		175		170		164	
Vård och omsorg	3213	6,7	3 181	7,0	3074	7,2	2795	6,9	2789	7,3
Personliga assistenter	944		964		965		922		877	
Vårdbiträden	877		829		714		718		730	
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	642		609		621		569		533	
Vårdare boendestödjare	580		587		576		422		381	
Övrig vård- och omsorgspersonal	170		192		198		78		60	

(forts.) De vanligaste yrkena bland alla män (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent

Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Städare	2952		2 840		2781		2784		2783	7,3
Bilrekonditionerare och fönsterputsare	294		298		244		194		2612	
Industri och tillverkning (totalt och de vanligaste yrkena)	4382	9,2	4 324	9,5	3791	8,9	3423	8,5	3288	8,6
Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	677		1 286		1336		708		606	
Fordonsmontörer	945		530		285		704		581	
Montörer elektronisk utrustning	448		482		255		252		275	
Butiksyirken	1760	3,7	1 733	3,8	1646	3,8	1652	4,1	1521	4
Butikssäljare, dagligvaror	842		768		738		740		698	
Butikssäljare, fackhandel	719		706		667		718		664	
Kassapersonal	199		259		241		194		159	
Ingenjörsyrken	1305	2,7	1 181	2,6	1043	2,4	712	1,8	1031	2,7
Ingenjörsyrken	688		622		581		498		544	
Civilingenjörsyrken	617		559		462		214		487	
IT-yrken	1303	2,7	963	2,1	1145	2,7	1036	2,6	1154	3
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	693		607		557		511		491	
Supporttekniker, IT	385		154		400		409		453	
Övriga IT-specialister	119		129		119		66		80	
Systemanalytiker, IT-arkitekter	106		73		69		50		41	
Övriga servicearbetare	1082	2,3	973	2,1	919	2,1	783	1,9	804	2,1
Fastighetsskötare	881	1,8	811	1,8	823	1,9	751	1,9	664	1,7
Väktare och ordningsvakter	655	1,4	604	1,3	542	1,3	466	1,1	476	1,2
Övriga yrken	11740	24,6	11 638	25,6	10815	25	11134	27,5	9136	23,9
Saknar yrkeskod	5966		6 304		6901		7151		8046	
Alla	53597		51 819		49664		47545		46251	

Bilaga 2:

De vanligaste yrkena bland kvinnor i utsatta områden

De vanligaste yrkena bland alla kvinnor (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent										
Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Vård och omsorg	10970	29,4	10 762	29,7	10583	30,4	9930	30,5	9431	30,4
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	3377		3261	9,0	3276		3106		3062	
Vårdbiträden	2421		2382	6,6	2300		2281		2130	
Personliga assistenter	1949		1938	5,3	1965		1911		1813	
Vårdare, boendestödjare	1194		1055	2,9	952		799		728	
Undersköterskor, vård- och specialavdelning	834		892	2,5	755		744		694	
Sjuksköterskor	555		581	1,6	551		550		539	
Övrig vård- och omsorgspersonal	251		256	0,7	358		180		144	
Behandlingsassistenter och socialpedagoger m.fl.	171		220	0,6	242		173		147	
Skötare	218		179	0,5	184		186		174	
Förskola och skola	5986	16	5 708	15,8	5303	15,2	4603	14,2	4420	14,2
Barnskötare	3378		3216	8,9	2951		2536		2351	
Grundskollärare	870		777	2,1	723		647		663	
Förskollärare	653		708	2,0	686		646		721	
Eleveassistenter m.fl.	605		568	1,6	516		403		351	
Fritidspedagoger	170		172	0,5	153		135		124	
Fritidsledare	173		160	0,4	155		132		115	
Gymnasielärare	137		107	0,3	119		104		95	
Städning, rengöring och hemservice	4836	13	4 689	12,9	4540	13	4540	14	4083	13,1
Städare	4557		4394	12,1	4292		4292		3984	
Övrig hemservicepersonal m.fl.	279		295	0,8	248		248		99	
Restaurangyrken	2559	6,9	2 556	7,1	2526	7,3	2503	7,7	2304	7,4
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	1600		1619	4,5	1611		1639		1518	
Kockar och kallskänkor	582		561	1,5	533		501		481	
Hovmästare och servitörer	244		227	0,6	244		231		206	
Kafé och konditoribiträden	133		149	0,4	138		132		99	
Butiksyren	1981	5,3	1 958	5,4	1842	5,3	1714	5,3	1678	5,4
Butikssäljare, dagligvaror	878		861	2,4	767		777		750	
Butikssäljare, fackhandel	890		859	2,4	847		813		700	
Kassapersonal	213		238	0,7	228		224		228	
Administrativa yrken	1795	4,8	1 786	4,9	1564	4,5	1601	4,9	1590	5,1
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	638		614	1,7	632		592		591	
Kundtjänstpersonal	311		301	0,8	251		162		133	
Ekonomiassistenter m.fl.	210		230	0,6	203		221		217	
Löne- och personaladministratörer	68		73	0,2	68		82		87	

(forts.) De vanligaste yrkena bland alla kvinnor (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent

Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Transport och distribution	794	2,1	669	1,8	686	2	686	2,1	659	2,1
Lager- och terminalpersonal	426		356	1,0	379		388		349	
Brevbärare och postterminalarbetare	120		118	0,3	118		114		110	
Tågvärdar	146		116	0,3	96		92		102	
Buss- och spårvagnsförare	102		79	0,2	93		92		98	
Övriga servicearbetare	628	1,7	583	1,6	564	1,6	505	1,6	522	1,7
Övriga yrken	7782	20,8	7 529	20,8	7226	20,7	6441	19,8	6373	20,5
Saknar yrkeskod	3198		3 479		3909		3887		4468	
Alla	40529		39 719		38743		36410		35528	

Bilaga 3:

De vanligaste yrkena bland nyanlända män i utsatta områden

De vanligaste yrkena bland nyanlända män (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent										
Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Restaurangyrken	1411	17,4	1 361	18,7	1274	20,3	1277	21,4	1240	22,1
Restaurang och köksbiträden	889		912	12,6	777	12,4	751		722	
Kockar och kallskänkor	272		243	3,3	261	4,2	281		279	
Pizzabagare m.fl.	161		114	1,6	150	2,4	141		132	
Hovmästare och servitörer	66		44	0,6	50	0,8	39		42	
Bagare och konditorer	23		31	0,4	18	0,3	50		45	
Kafé och konditoribiträden			17	0,2	18	0,3	15		20	
Transport och distribution	1275	15,7	1 008	13,9	756	12	654	11	662	11,8
Lager- och terminalpersonal	441		293	4,0	210	3,3	197		172	
Lastbilsförare m.fl.	181		155	2,1	122	1,9	89		61	
Reklamutdelare och tidningsdistributörer	137		131	1,8	124	2	110		120	
Buss- och spårvagnsförare	158		98	1,3	98	1,6	94		119	
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	99		93	1,3	91	1,4	74		70	
Övriga bil-, motorcykel- och cykelförare	79		67	0,9	36	0,6	33		33	
Truckförare	61		60	0,8	15	0,2	7		7	
Taxiförare m.fl.	50		58	0,8	37	0,6	36		56	
Brevbärare och postterminalarbetare	69		53	0,7	23	0,4	14		24	
Bygg och hantverk	1134	14	992	13,7	867	13,8	902	15,1	728	13
Övriga byggnads- och anläggningsarbetare	231		198	2,7	173	2,8	119		72	
Träarbete, snickare m.fl.	172		181	2,5	164	2,6	123		98	
Grovarbetare inom bygg och anläggning	146		115	1,6	124	2	121		94	
Övriga hantverksyrken			498	6,9	406	0,8	539		464	
Städning, rengöring och hemservice	875	10,8	857	11,8	801	12,8	896	15	863	15,4
Städare	799		783	10,8	719	11,4	826		807	
Bilrekonditionerare, fönsterputsare	76		74	1,0	82	1,4	70		56	
Vård och omsorg	475	5,9	391	5,4	343	5,5	358	6	323	5,8
Vårdbiträden	231		156	2,1	107	1,8	127		107	
Personliga assistenter	148		154	2,1	155	2,5	157		146	
Vårdare och boendestödjare	38		52	0,7	37	0,6	13		6	
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	58		29	0,4	44	0,7	30		39	
Boendestödjare							31		25	

(forts.) De vanligaste yrkena bland nyanlända män (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent

Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Industriyrken	370	4,6	349	4,8	208	3,3	180	3	159	2,8
IT-yrken	224	2,8	185	2,5	172	2,6	88	1,5	116	2,1
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	166		100	1,4	83					
Övriga IT-specialister	45		65	0,9	65					
Systemanalytiker och IT-arkitekter	13		20	0,3	16					
Ingenjörsyrken	157	1,9	124	1,7	77	1,2	69	1,2	81	1,4
Civilingenjörsyrken	105		103		51		44		64	
Ingenjörsyrken	52		21		26		25		17	
Butiksyrlen	161	2	122	1,7	131	2,1	120	2	141	2,5
Butikssäljare, dagligvaror	119		102	1,4	98		98		111	
Butikssäljare fackhandel	42		20	0,3	33		22		30	
Övriga yrken	2014	24,9	1 877	25,8	1660	26,6	1604	26,9	1462	26
Saknar yrkeskod	2787	0	2 692		2728		2595		2764	
Alla	10883		9 958		9007		8563		8380	

Bilaga 4:

De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor i utsatta områden

De vanligaste yrkena bland nyanlända kvinnor (20-64 år) i alla utsatta områden 2014-2018, antal och andel av de arbetande, procent										
Yrke	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
	2018		2017		2016		2015		2014	
Städning, rengöring och hemservice	1114	31,5	1 092	33,4	1096	35,7	1058	39,3	992	38,4
Städare	1021		990	30,2	1031	33,6	1032	38	969	38,2
Övrig hemservicepersonal	93		102	3,1	65	2,1	26	0,7	23	0,5
Vård och omsorg	769	21,7	719	22,0	711	23,2	612	22,7	591	22,9
Vårdbiträden	320		270	8,2	248	8,1	227	5,6	208	2,7
Personliga assistenter	231		237	7,2	262	8,5	257	6,9	234	4,3
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	123		113	3,5	100	3,3	92	1,9	114	1,3
Vårdare och boendestödjare	42		47	1,4	36	1,2	18	0,6	30	0,2
Övrig vård- och omsorgspersonal			25	0,8	22	0,7	8	0,2		
Undersköterskor vård och specialavdelning	35		15	0,5	21	0,7	5		5	
Grundutbildade sjuksköterskor	18		12	0,4	22	0,7	5			
Förskola och skola	350	9,9	296	9,0	226	7,4	138	5,1	141	5,5
Barnskötare	216		188	5,7	120	3,9	85	2	92	1,2
Elevassistenter	54		41	1,3	47	1,5	19	0,2	8	
Grundskollärare	61		42	1,3	44	1,5	26	0,7	34	0,5
Förskollärare	19		25	0,8	15	0,5	8	0,2	7	
Restaurangyrken	284	8	260	7,9	243	7,9	215	8	223	8,6
Restaurangbiträden	192		166	5,1	160	5,2	142	5,2	147	2,3
Kockar och kallskänkor	57		56	1,7	53	1,7	46	1	55	1
Hovmästare och servitörer	27		23	0,7	19	0,6	20	0,6	21	0,3
Kafé och konditoribiträden	8		15	0,5	11	0,4	7	0,2		
Butiksyirken	39	1,1	41	1,3	47	1,5	25	0,9	27	1
Butikssäljare fackhandel	24		26	0,8	14	0,5	6		8	
Butikssäljare dagligvaror	15		15	0,5	33	1,1	19	0,4	19	
Övriga yrken	982	27,8	866	26,5	745	24,3	645	24	608	23,5
Saknar yrkeskod	1248		1 219		1323		1252		1421	
Alla	4786		4 493		4391		3945		4003	

almeGa